

Poesia

RAFA UGALDE
Hondar aleak

BLAS DE OTERO - BILBO URIA
NAZIOARTEKO X. POESIA LEHIAKETA

erein

HONDAR ALEAK

Obra honen edozein erreproduzio modu, banaketa, komunikazio publiko edo aldaketa egiteko, nahitaezkoa da jabeen baimena, legeak aurrez ikusitako salbuespenezko kasuetan salbu. Obra honen zatiren bat fotokopiatu edo eskaneatu nahi baduzu, jo CEDROa (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

BILBOKO UDALAK ETA BLAS DE OTERO FUNDAZIOAK ANTOLATZEN DUTEN BLAS DE OTERO - BILBO URIA
X. POESIA SARIA IRABAZI DU LIBURU HONEK.

1. argitalpena: 2018ko maiatzean

Azalaren diseinua:

Iturri

Azaleko irudia:

Ivan Landa

Maketazioa:

Erein

© Rafa Ugalde

© EREIN. Donostia 2018

ISBN: 978-84-9109-317-6

L. G.: SS-435/2018

EREIN Argitaletxea. Tolosa Etorbidea 107

20018 Donostia

T 943 218 300 F 943 218 311

e-mail: erein@erein.eus

www.erein.eus

Inprimatzailea: Itxaropena, S. A.

Araba kalea, 45. 20800 Zarautz

T 943 835 008 F 943 130 822

e-mail: edizioak@itxaropena.net

www.itxaropena.net

Rafa Ugalde

HONDAR ALEAK

MAKALA

Makala nagusi da ibai bazterreko landaredian
zut, tente
lantokiko leiho koadrikulatuan ardatz,
begirale ageri da
gizakion isilpekoen entzule.

Gaur ere begira egon natzaizu, bion arteko urte isilen zama
bizkarrean,
ukitu gura zintuzket,
gu bion arteko muga guztien gainetik,
arnasa hartu zure azaleko zimurretatik.

Zelatari zaitut arrastiko haizearekin dantzan,
ahotsik gabeko begi.
Hurreratuko nintzaizuke
zure azal arrailduaren tximurren epeltasuna sentitzeko
atzamarrak zurrin ditut zu ukitzeko ahaleginean
beharbada, zure berbaren samurtasun urriak leituta.
Baina ukituzko harremanik gabe ere,
berbazko erantzunik gabe ere,
zeuk ezagutzen nauzu ondoen,
eta seguruenik, aspaldian asmatu duzu
ni ez naizela hemengoa.

NI EZ NAIZ HEMENGOA

Ni ez naiz hemengoa,
azalaren eta indarraren lurraldekoa naiz ni,
non bortizkeria defentsa eta biziraupena den,
non nagia zilegi den,
non jana, edana eta jantzia konpultsibo barik
beharrizanak diren,
non iaioetasuna bizitza den
eta baldarkeria heriotza,
non bizkortasuna eta indarra, sena eta intuizioa
diren prestakuntza bakar;
non ikusmenaren zorrotza eta entzumenaren sakona
biziaren bermea diren;
non hemen bezala, piztiak zelatan egoten diren,
baina hemen ez bezala, eraso, aurrez aurre egin eta adorez
borrokatzen diren;
non jainko begiralerik ez dagoen
eta historia bako gizakia naizen.

Hizkeriarik gabeko ingurukoa naiz ni,
non adituen teoriak zentzu bakoak diren,
non jende xehearen berba bakanen misterioa jakintza den,
eta izaki ñimiñoenak ere, ehizaerraz eta hauskor izan arren,
teoria politikoari barre egiten dion.

Iheserako aukeratuko nukeen lurraldekoa naiz ni,
eta, era berean, iheserako aukerarik ematen ez duenekoa,
non nora ezak zentzua eta xedea dituen
eta inork ez duen bere existentziaz galdetzen,
izan badelako, arnasa hartzen duelako, hotz delako, beste barik.

Atxilo naiz, ordea, espaloiz burdinezaturiko kaiolan.
Nora ezerako lekurik banu, behinik behin!

BILA

Batzuetan barruko desosegu batek
zerbaiten bila ari naizela salatzen du
oihuka,
zehaztu gabeko zerbaiten ale baten bila.
Orduan irten egiten naiz
aurkitzeko gogoz, entzuteko prest
bestelako azalak nire barrukoa hobeto bilduko duelakoan,
zehaztu gabeko urregorritzko alea nire azaletik kanpo bailegon.

Jende artean bilatzen dut,
begietarako so zuzena ukatzen didan berbaroan, ahotsetan,
ahoetan,
berbetan,
inguruko marmarraren esangurarik eza isiltasunezko zama
bilakatu arte;
arimak xede dituen urrutiko mugak espetxe trinko
bilakatzen dituzte aldameneko gizakien ahots gorrek;
berba egin ezinik lotzen naiz, ezpain josirik,
barrenetik datorkidan oihua hagin hertsien harresian leherturik,
begiak ohikeriaren argi motelak lausoturik,
biriketarik tiraka daroan harlauzak arnasa estuturik,
kalearen erdian oinezkoei begira,
begiak limurtu egiten zaizkit
gizakiak kontsolatzera etorri diren maskotengana.

Hutsune bihurtzen da inguruan dudan guztia
gaztelu inguruko fosa-zuloa lez,
handiko aldean dabilta ingurukoak,
zubi altxagarria zabaltzen dut lantzean behin,
halakoren bat hurbildu dakidan.

Baina esku hutsik itzultzen naiz beti,
berba ustelen artean,
esku hutsten zama astuna eraman ezinik.

BERBA

Gizakiaren erraietan sortu zen
berba
garbi, landarea ernatu behar duen haziaren antzera,
erraietan erneriko bulkada eta sentimendu ororen
adierazpide,
maitasun eta samurtasunaren adierazle,
amorru eta gorroto guztien isla.

Umeak laztantzeko eta maitaleen larruaz gozatzeko erabili
zuen gizakiak berba
oihu bihurtua etsaiak akabatzeke,
eta xuxurla bilakatua bere burua babesteko erabili zuen,
eta garbia zen berba.
Gero, erraietatik erauzi eta burmuinera ekarri zuen,
bertan harilkatu zen huntz-orri igokariaren gisara;
eta gezurrerako erabili zuen gizakiak, nahasmenerako.
Burmuinetik ahora ekarri zuen,
eta okada batean kanpora jaurti,
kaleetan gora eta behera ibili dadin,
ahotik ahora,
listurik listu,
prostituzio merkearen merkatuan, eskurik esku;
ohartzeko berbarik preziatuena ahoratu gabea dela.

Harrezkero, marmarrean dabil gizakia, hara eta hona,
berba eta berba,
gehiegizko lausenguak eta irainaren eldarnioak
eskuak gogortuta,
atzamar leituez
ferekaren mintzaira ahaztuta,
zentzurik gabeko berriketa hutsean
gainontzeko izaki txundituen begiradapean.

NIRE BIZITZAREN LIBURUA

Adreilu hormatuez eraikitako eskola,
korridore luze leituak,
ikasgela izoztuetan metalezko kanpanillaren jela-soinuak
kristalezko uhin zorrotzetan hedatuz doan isiltasuna
ezarri du.

Abitudun irakasle hotzek
rictus zurrunarekin porlanezko heziketaz zipriztindu gaituzte
gizaki enkortsetatuak sortzeko,
gizartearen ildo meharretan,
atzera-aurrerako osteretan ahitu gaitezen.

Nire idazkera traketsa ez da letra biribilduez
buztan zuzen-paraleloez
papera harmoniaz betetzen duten horietakoa.

Nire idazkera traketsa
hitz multzo okertua, desorekatua,
lokarritu nahi izan dute
berba politdun kaligrafia ariketa zurrunekin
eta esku-bularra mindu didaten zigor fisikoekin.
Irakasle hormatuek
ez dute nire hizki zoroen desoreka armokikoa zanpatuko
kaligrafia ariketen aurreiritzien zamaz,
perfekzioaren bortizkeriarekin,
monotoniaren idazkera gogaikarrira moldatu nadin.

Nire bidea
ez da zelaian marraztutako lerro arteza
zanpatze kaligrafikoa saihesteko
hainbat gorabehera eta atzera-aurrera,
negar-anpuluren bat eta amorru isilaraziaren
hainbat birao egin arren,
neure idazkera malguaz,
neure hizki zoroez,
idatziko dut egokitu zaidan bizitzaren liburua.

UME HURA

Galburuak ditut oroit,
arnastu egin nahi nituzke atzera gari lurrinak,
haiexek berak une berberarekin batera
begiak berriro bete zelaietako urregorriarekin,
lur lehor hura zapaldu,
argizko ibai hartan murgildu eta igeri egin,
loinen sabel zilarreztatuen artean,
arrantzan saiatu behin eta berriz, ezer harrapatu gabe,
eta berriro saiatu umearen ekinarekin.

Ama baten deia itxaron nahi nuke
etxerako orduan,
eta eguneroko biaoa gorrotatu
eta artega ikusi arratsaldearen joana arratsera arte...

...eta sekula ez galdu erraietan lo zorroan dudan
orduko ume beldurti hura,
gero eta urrunago, gero eta txikiago,
gero eta eskuragaitzago ikusten dudan hura.